

Izjava za javnost o forenzični preučitvi investicije TEŠ6, o iniciativah za ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije in predlogu posebnega zakona o preiskavi TEŠ6

V sredini oktobra, 2014 smo predstavniki civilne družbe, povezani v Koaliciji za družbeno prenavo (SINTEZA-KCD), na predsednika vlade RS naslovili **javno pismo**, v katerem ga spominjamo na obvezo iz Koalicijske pogodbe o izvedbi revizije gradnje energetskega bloka TEŠ6.

V pismu utemeljujemo nujnost, da pri izvedbi te naloge poleg profesionalnih preiskovalcev iz NPU sodelujejo še drugi strokovnjaki, preko svojih predstavnikov pa tudi civilna družba. Zato smo predlagali ustanovitev posebne preiskovalne komisije, saj po dosedanjih izkušnjah raznim komisijam DZ ne moremo zaupati. V tej preiskavi je namreč poleg kriminalističnih potrebno proučiti tudi ekonomske, politične, okoljske in tehnične vidike investicije ter opredeliti tudi politično odgovornost na različnih ravneh odločanja.

Tej nalogi je potrebno nameniti dovolj energije, saj je projekt TEŠ6 vzorčni primer, kako so v zadnjem obdobju v Sloveniji potekale mnoge sporne investicije. Šele z identificiranjem posameznikov in omrežij, ki so imela odločujoč vpliv na to neracionalno in tudi nezakonito dogajanje, ter dokončnim razbitjem teh in podobnih mrež podtalnega delovanja, bo namreč mogoče v bodoče preprečiti podobno dogajanje pri zahtevnejših investicijah (drugi železniški tir v Koper, tretja razvojna os, elektronsko cestninjenje, investicije v zdravstvu itd). V pismu izražamo tudi mnenje, da parlamentarne komisije po dosedanjih izkušnjah zahtevnejšim preiskavam niso dorasle.

Konec oktobra sta sledili dve podobni iniciativi: predlog parlamentarne Združene leve (ZL) za ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije za proučitev investicije TEŠ6 in pobuda zunajparlamentarne stranke Zares ministru Klemenčiču, da se sprejme poseben zakon o preiskavi TEŠ6. V SINTEZI-KCD pozdravljamo obe pobudi, ki jasno kažeta, da so stališča civilne družbe in nekaterih, v ta škandalozen projekt nevpnetih političnih strank, identična, njihove zahteve, da se poleg direktnih napak in plenjenja raziščejo tudi politična ozadja, pa odločne.

Predlagamo pa, da se **predlog ZL dopolni** z naslednjim:

1. Da rezultati parlamentarne preiskave TEŠ6 spričo dosedanjih izkušenj ne bodo brez uporabne vrednosti, naj se parlamentarno preiskovalno komisijo »okrepi« s poznavalci iz neodvisne stroke in civilne družbe.
2. Naloga parlamentarne preiskovalne komisije naj bo ugotovitev politične odgovornosti ter priprava poimenskega seznama politikov z njihovo konkretno opredeljeno odgovornostjo.
3. Zaključno poročilo preiskovalne komisije naj vsebuje konkretne predloge sprememb relevantnih predpisov, da bo v bodoče možen lažji nadzor javnosti nad izvajanjem podobnih projektov ter bo v primerih nepravilnosti omogočena učinkovita preiskava in pregon odgovornih.
4. Komisija naj poročilo pripravi v treh in sprejme v največ šestih mesecih po njenem imenovanju.
5. Parlamentarna preiskovalna komisija ne sme nadomestiti natančne in profesionalne forenzične revizije projekta TEŠ6 s poudarki na njegovih ekonomskih, okoljskih in pravnih vidikih.

Tudi za **pobudo stranke ZARES** ministru za pravosodje Goranu Klemenčiču menimo, da jo je primerno dopolniti, predvsem z naslednjim:

1. Potrebno je opraviti celovito »forenzično« revizijo projekta TEŠ 6 z ekonomskih, okoljskih, tehnoloških, pravnih in političnih vidikov. Zaključena naj bo v treh mesecih od sklepa o njeni izvedbi, v njej pa naj sodelujejo tudi predstavniki civilne družbe.
2. Glede na napovedano izgubo polno delujočega TEŠ6 je nedopustno čakati 10 let, da bo projekt postal rentabilen
3. Preveriti je treba dolgoročno (po letu 2028) stanje zaloga premoga po količini in kvaliteti ter posledično potrebo po uvozu le-tega.
4. V preiskavi je potrebno celovito osvetliti okoljsko problematiko, kar naj vključuje tudi probleme izpustov metana, svinca, radona, posedanje terena (novih 150 ha) in izpuhov pri prezračevanju Premogovnika Velenje. Upoštevati je treba tudi zaveze Slovenije do EU za zniževanje emisij toplogrednih vplivov.
5. Potrebno je dopolniti zakonodajo, da bo v bodoče možen lažji nadzor javnosti nad izvajanjem podobnih projektov in bosta omogočena učinkovita preiskava in pregon odgovornih v primerih negospodarnega ali nezakonitega ravnanja.
6. Posledice neprimerne izvajanja projekta TEŠ6, ki se nam nakazujejo, so in očitno bodo izjemo škodljive in obsežne. Kaj vse je šlo pri njem narobe, je potrebno z vseh relevantnih vidikov temeljito raziskati predvsem zato, da se nam nekaj podobnega ne bo ponovilo. Zaradi zahtevnosti in pomena take preiskave jo je smiselno formalno podpreti in izvesti na podlagi posebnega zakona.